

eul_wid: tyc-af

Ζώσιμος ὁ Πανοπολίτης · Zosimus of Panopolis

On the Substances and the Four Bodies According to Democritus

Περὶ τῶν ὑποστάτων καὶ τῶν δ' σωμάτων κατὰ τὸν

Period: Ὀψιμαρχαία [Late Antique](#)
Dialect: Κοινή τεχνική [Technical Koine](#)
Domain: Ἐπιστήμη [Science](#)
Format: Πραγματεία [Treatise](#)

[20] ΠΕΡΙ ΤΑ ΥΠΟΣΤΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ Δ ΣΩΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΝ ΤΟΝ ΕΙΠΟΝΤΑ. Τὰ τέσσαρα σώματα ὑπόστατά εἰσιν, καὶ οὐδὲν αὐτῶν φεύγει· ἔνθεν οὐδὲ ἐκφυσᾷν τὸ σύνθεμα ἐμνημόνευσεν. Εἰ γὰρ ἦν χρήσιμον, πάντως ἂν ἐμνημόνευσεν· φησὶ γάρ· «Οὐδὲν ὑπολέλειπται, οὐδὲν ὑστερεῖ. Τοῦτο καὶ εἰς τὸ χρυσοζῶμιον «πᾶν σῶμα βάπτει», τὰ τέσσαρα σώματα λέγων. Διὰ τοῦτο καὶ τὸν διδάσκαλον φάσκει λέγοντα· «πάσας τὰς οὐσίας βάπτοντα», δεικνύων ὅτι οὐδὲν ἐκφυσᾷν τάχα οὐδὲ δύναται, ὅτι δὲ καὶ τὰ τέσσαρα ὑπόστατα καὶ βάπτονται καὶ βάπτουσιν· τὸν Παμμένην εἰσάγει μετὰ τοῦ μολύβδου πεπραχότα ὡς οὐ χρεῖα αὐτὸν ἐκφυσᾷν. Ἐαυτὸν γὰρ ἐν ταῖς ἐψήσεσιν ἐξατμίζεται, ὅτι αὐτὸς βάπτει, φησὶν ἡ Μαρία, τὴν μολιβδίνην τοῦ μολύβδου. Ἄρον, φησὶν· ὅπου ἂν ἐμβῇ βάπτει· ἐμφῆναι καὶ αὐτὴ ἠθέλησεν ὡς οὐ καλῶς τὸν μολύβδον ἐκφυσῶμεν. Τοῖς γὰρ ὀνόμασιν τοῖς ἔξωθεν τῶν τεχνῶν ἐχρήσατο ἐν τῇ αὐτῶν ἐργασίᾳ. [20]

2 149 Οὐχ οὕτως αὐτοὶ ἐργαζόμενοι, ὅταν λέγωσι τὸν ἡμῶν χαλκὸν, ἢ οἷονδήποτε σῶμα ποιεῖ πέταλον, καὶ ποιεῖ δίσχυτον. Καὶ ὁ φιλόσοφος τοῦτον καθεὶς γενόμενον πέταλον· καὶ δεξάμενον πετάλου τομήν. Καὶ ἐὰν ῥέυση, βέλτιον. Ταῦτα μὲν οὖν λέγουσιν· «Οὐ διὰ πετάλου, ἀλλὰ διὰ ξάνθωσιν ὡς ἀποτεινόμενοι περὶ τῶν ξ.....» Οὕτως καὶ ἐὰν λέγωσιν ἐκφυσᾷν, οὐ τὸν ἔξω λέγουσιν, ἀλλ' ἐν τῇ ἐαυτῶν ἐργασίᾳ· ἐαυτοῖς γὰρ ἐκφυσῶνται ἐψόμενα, καταλείψαντα τὸ εἰλικρινὲς αὐτῶν καὶ τὸ βαπτικόν, ἅπερ ἐψόμενα, ἀποβάλλουσι καὶ ἐξατμίζουσι τὰ ἄχρηστα, καὶ ἕτερα ὀνόματα καλοῦνται καθαρθέντα, ὥστε καὶ ἐκφυσῶνται, καὶ ἕως ἧ τὸ εἰλικρινὲς αὐτῶν καὶ βαπτικόν, καίονται ἐν ταῖς ἐψήσεσι καὶ τὰ ἐν ἐαυτοῖς ἐκφυσῶνται πάντα, καταλείψαντα τὸ χρήσιμον καὶ βαπτικὸν πνεῦμα. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΥΤΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ ΩΜΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΕΦΘΩΝ. —Τῶν γραφῶν περὶ τούτων παρεγγυουσῶν, ἀμέλει οὖν ὁ μολύβδος ἐκφυσηθεὶς ἀπολείπεται· καὶ τοῦτο ἠνίξατο ἡ Μαρία λέγουσα· «Εὐρήσεις γὰρ μέρη ε' ὑστρουῖντα μέρους ἑνός, δηλονότι τοῦ ἐκφυσηθέντος μολύβδου. Ὀμοίως καὶ ἐν τῇ τελείᾳ τῆς ἐκδόσεως τὸν χαλκὸν φησὶν κατ' ἐξίωσιν, καὶ χώνουσιν, τὸ τρίτον τοῦ σταθμοῦ ἐλαττοῦται.» Τελείας δὲ εἴρηκεν αὐτὰς ὁμοῦ λευκαίνουσας καὶ ξανθοῦσας· τὰ γὰρ θειώδη βάπτουσιν, ἀλλὰ, φεύγουσιν. Ὑστερούμεθα γοῦν καὶ τῶν θειωδῶν διὰ τὴν φυγὴν, τάχα δὲ καὶ τῶν βοτανῶν, εἴπερ ὅλως συλλειοῦνται. Τινὲς γὰρ σὺν τῷ ὕδατι τοῦ θείου ἤψησαν αὐτὰ, τὸ ξυλῶδες ἀποβάλλοντες. Οὐ μάτην ὁ Ἀγαθοδαίμων φησὶ «καὶ ἐνούμενα». [20]

2 150 ἄλλ' ἵνα τῷ βάθει τοῦ σώματος τοῦ ἀργύρου προσομιλήσαντα τὴν ἀπὸ τοῦ πυρὸς φθορὰν φυγεῖν δυνηθῶσιν. Στερούμεθα οὖν καὶ τῶν βοτανῶν, μαθόντες τὴν ἀπ' αὐτῶν ποιότητα, καὶ βαφὴν οὐ λαμβάνοντες. Αἱ γὰρ ποιότητες μόναι ἐνεργοῦσι· σῶμα γὰρ διὰ σώματος παρελθεῖν ἀδυνατεῖ. Ὁ Ἀριστοτέλης· αἱ ποιότητες δι' ἀλλήλων παρέρχονται· καὶ Ἀγαθοδαίμων ὁ καὶ κάτω ἀσώματα τὰ σώματα λαμβάνει χρῆσαι πνεύματι χρυσοκόλλης· πνεῦμα δὲ πᾶσι κατάδηλον ὡς ἀσώματον λαμβάνων· αἱ αἰθάλαι αὗται πνεύματι εἰσὶν αἰθάλη λευκὴ, ἡ τῆς κινναβάρεως νεφέλη, ... καὶ πνεῦμα μελάντερον, ὑγρὸν, ἄχραντον. Πᾶσα γὰρ αἰθάλη πνεῦμα, καὶ αὐταὶ αἱ ποιότητες αἱ βαπτικαί. Καὶ ὁ θεῖος Δημόκριτος λέγει τὴν λεύκωσιν, καὶ ὁ Ἑρμῆς τὸν καπνὸν εἴρηκεν. Οἱ γὰρ χρήσιμοι αὐτοὶ ἦσαν· παρέλαβον αὐτὰς ἐν ταῖς οἰκονομίαις, ἀλλὰ δι' αἰνιγμάτων· διὰ τοῦτο καὶ μυστήριον. Ταῦτα ἔγραψα εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦ «Ἐὰν ᾖ νοήμων». Αἰθάλη θεοῦ ἀθίκτου, ἀρσενικοῦ, σανδαράχης, καὶ αἰθάλη λευκὴ κινναβάρεως. Ὁ Ἀγαθοδαίμων· «Ἀρσενικοῦ τῷ χρυσίζοντι τοῦτο ψυχῆς· δίχα τοῦ παχυτάτου αὐτοῦ καὶ καυστικοῦ, καὶ θειῶδες σῶμα ἐάσας, λάμβανε ποιότητα.» Αἰθάλη δὲ πνεῦμα, πνεύματι διὰ τὰ σώματα. [20]

2 151 Διενήνοχεν οὖν ψυχὴ πνεύματος. Ψυχὴν καλεῖ τὴν ἀπ' ἀρχῆς θειῶδη καὶ καυστικὴν φύσιν, ταύτην διὰ πυρὸς προσομιλοῦν τε καὶ καθαιρόμενον τὸ πνεῦμα σώζει, ἐὰν τεχνικῶς τηρηθῇ· ἀπολέσθαι γὰρ οὐ δύναται. Τοῦτο τὸ χρήσιμον τὸ βαπτικόν· τοιοῦτῳ δὲ χρὴ εἶναι ἀνθρώπῳ λεπτῷ τῷ νοῒ, ἵνα ἐπιγνῶ πνεῦμα ἀπὸ σώματος ἐξερχόμενον, κἀκεῖνῳ χρήσεται, καὶ ἐξ ἐκείνου διατηρήσας ἐπιτεύξεται τοῦ σκοποῦ, δηλαδὴ τοῦ σώματος ἀπολομένου, καὶ τὸ πνεῦμα συναπολέσθαι. Οὐκ ἀπώλετο δὲ, ἀλλὰ τῷ βάθει διέδου, ποιήσαντος τὸ πρᾶγμα. Οἱ δὲ μὴ ἐπιγνῶντες τὸ καλῶς γεγονὸς, κακῶς ὑπέλαβον· οὐδὲν γὰρ ἄλλο ὀρώσιν, εἰ μὴ σώματα, καὶ ταῦτα καέντα, ἢ τεφρωθέντα· καὶ ὑπολαβόντες τούτων μόνον τὸ ὀρώμενον, ὥσπερ ζημιωθέντες οἱ ἀποτυχόντες τὰ πάντα σφετερίζουσιν· καὶ οὐδ' οὕτω φεύγουσιν τοῦ τεφροῦντος· οὐδαμοῦ γὰρ τῶν γραφῶν εἴρηται τι ὑπόστατον, εἰ μὴ ἐκεῖ μόνος ὁ χαλκὸς ὃν ἡ Μαρία λέγει οἰκονομεῖσθαι χαλκὸν καὶ ὕστερον καίεσθαι· καὶ ἔσται ὑποστατικός. Οὕτως ὁ τῆς ἐργασίας ἡμῶν χαλκὸς ἢ ἄργυρος· οὔτε γε ποιότητα ἐξ αὐτῶν βουλόμεθα λαβεῖν· τὸ δὲ σῶμα αὐτῶν θνητὸν ἄχρηστον· οὔτε γὰρ βοτάναι· πυρὶ γὰρ εἰώθασιν δαπανᾶσθαι. Ὁ Ἀγαθοδαίμων λέγει· «Μαγνησία καὶ στίμι καὶ λιθάργυρος φεύγουσιν, τὸ εἰλικρινὲς καταλείψαντα. [20]

2 152 » Ἡ Μαρία· «Ἐκφύσα, φησὶν, αἰθάλας ἕως ἐκφύγωσιν μετὰ τῆς σκιᾶς τὰ θειῶδη, καὶ γένηται χαλκὸς ἀσκίαστος.» Οὕτως ὁ χαλκὸς ὁ ἡμῶν παρ' αὐτοῖς, αἰθάλη· αἰθάλη δὲ πνεῦμα· πνεῦμα δ' ἐστὶ τὸ τοῦ σώματος. Διενήνοχεν οὖν ψυχὴ πνεύματος. Ψυχὴν καλεῖ τὴν ἀπ' ἀρχῆς θειῶδη καὶ καυστικὴν φύσιν, ταύτην διὰ πυρὸς προσομιλοῦν τε καὶ καθαιρόμενον τὸ πνεῦμα σώζει, ἐὰν τεχνικῶς τηρηθῇ· ἀπολέσθαι γὰρ οὐ δύναται. Τοῦτο τὸ χρήσιμον τὸ βαπτικόν. Τοιοῦτῳ δὲ χρὴ εἶναι ἀνθρώπῳ λεπτῷ τῷ νοῒ, ἵνα ἐπιγνῶ πνεῦμα ἀπὸ σώματος ἐξερχόμενον, κἀκεῖνῳ χρήσεται, ἢ ἐκεῖνο διατηρήσας ἐπιτεύξεται τοῦ σκοποῦ, δηλαδὴ τοῦ σώματος ἀπολλομένου, καὶ τὸ πνεῦμα συναπολέσθαι. Οὐκ ἀπώλετο δὲ, ἀλλὰ τῷ βάθει διέδου, ποιήσαντος τὸ πρᾶγμα. Οἱ δὲ μὴ ἐπιγνῶντες τὸ καλῶς γεγονὸς, κακῶς ὑπέλαβον· οὐδὲν γὰρ ἄλλο ὀρώσιν, ἢ μὴ σώματα, καὶ ταῦτα καέντα, καὶ τεφρωθέντα ὑπολαβόντες τούτων μόνον τὸ ὀρώμενον, ὥσπερ ζημιωθέντες οἱ ἀποτυχόντες τὰ πάντα σφετερίζουσιν· οὐδ' οὕτω γὰρ φεύγουσιν τε καὶ τεφροῦνται· ἢ δὲ ποιότης μόνη μετὰ τοῦ χαλκοῦ παραμένει· ἐκεῖνος γὰρ μόνος ἄφευκτος ὑπόστατος· οὐδαμοῦ γὰρ τῶν γραφῶν εἴρηται τι ὑπόστατον, εἰ μὴ μόνος ὁ χαλκός· Μαρία λέγει οἰκονομεῖσθαι καὶ ὕστερον καίεσθαι· καὶ ἔσται ὑποστατικός. Οὗτος ὁ τῆς ἐργασίας ἡμῶν χαλκὸς ἢ ἄργυρος· οὔτε γὰρ ποιότητα ἐξ αὐτῶν βουλόμεθα λαβεῖν· τὸ γὰρ σῶμα αὐτῶν θνητὸν ἄχρηστον, οὔτε βοτανῶν ποιότητα· πυρὶ γὰρ εἰώθασιν δαπανᾶσθαι. Ἀγαθοδαίμων φησὶν—ἕως οὗ ἐκφύγωσιν μετὰ τῆς σκιᾶς τὰ θειῶδη, καὶ γένηται ὁ χαλκὸς ἀσκίαστος. Οὕτως ὁ χαλκὸς ὁ ἡμῶν

αἰθάλη. Τὰ σταθμὰ ἀπεσιώπησεν ὁ Δημόκριτος· φησὶν· «Οὐδὲν ὑπολέλειπται, οὐδὲν ὑστερεῖ
πλὴν τῆς νεφέλης καὶ τοῦ ὕδατος ἢ ἄρσις. Εἰ δὲ ὅπερ ἔλεγεν καὶ περὶ σταθμῶν· καὶ θείου
σταθμὸν πεποίηται ἐν τῇ ὑστέρᾳ τάξει· καὶ τὸν λευκὸν ζωμὸν ἀρσενικοῦ Ἑ α'», καὶ τὰ ἐξῆς. ^[25]

2 153 Δύο γὰρ συνθέματα θείων καὶ οὐσίαι τῶν οὐσιῶν· καὶ ἄλλαι αἱ οὐσίαι καὶ τὰ μέταλλα ἐν τῷ
θείῳ, καὶ γε καὶ τὰ ὅμοια, πλὴν πάντα ἀπολειφθέντα, χαλκὸς εὐρεθήσεται ποιωθεὶς, ὥς φύσιν
ἔχων συγγαμεῖσθαι, καὶ συγκρατεῖται, καὶ συντέρπεται· καὶ τοῦτο· «Ἡ φύσις τὴν φύσιν τέρπει.»
Πάντα γὰρ τὰ σώματα λαβὼν ὁ ἄργυρος οὐκ ἐλαύνεται, εἰ μὴ ὁ χαλκός, καὶ τοῦτο μόνον
δέχεται, ὥσπερ ἵππος ὄνον, καὶ κύων λύκον, καὶ ὅσα κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν τὰ ὅμοια φυσικὰ
πάσχουσιν. Καὶ γὰρ ἰώθη ὁ χαλκός, καὶ ἀνεξιώθη· καὶ οὐκ ἀπαλλάττεται τῆς ἑαυτοῦ φύσεως. Ὁ
Δημόκριτος ἐν τῇ τάξει τῆς μαγνησίας· «Ἡ γὰρ μαγνησία λευκανθεῖσα οὐκ ἔῃ ρήγνυσθαι τὰ
σώματα, οὐδὲ τῇ σκιᾷ τοῦ χαλκοῦ ἐπιφαίνεσθαι.» Καὶ ἀπεδώκαμεν τὸν περὶ σταθμῶν λόγον.
Ἑρρωσο. ^[10]